

Werk- en Steungroep Kleuteronderwijs (WSK)

Een kleuter is geen schoolkind

www.wsk-kleuteronderwijs.nl

betreft: kleutertoetsen

differentiatie aan de pabo's tussen 'Jong Kind' en 'Ouder Kind'

directie en leerkrachten en de verantwoordelijken voor de kwaliteit van het onderwijs

24 mei 2021

Geachte ... (naam van het Kamerlid PO en/of HBO (dus ook pabo) in portefeuille; zie www.tweedekamer.nl/sites/default/files/atoms/files/woordvoerderschappen_ocw.pdf),

Allereerst: van harte gelukgewenst met het feit dat u op 17 maart jongstleden tot lid van de Tweede Kamer bent verkozen!

We hebben vernomen dat u woordvoerder bent van het PO en/of HBO. Daarom schrijven we u aan, over het onderwijs aan de kleuters van Nederland en het functioneren van hun leerkrachten.

Wij zijn de Werk en Steungroep Kleuteronderwijs, opgericht in 2012 met op dit moment 4929 leden en meer dan 13000 volgers. Wij vertegenwoordigen onze leden, voor het overgrote deel kleuterleerkrachten, die zich niet alleen ernstig zorgen maken over het onderwijs van de laatste decennia, dat kleuters niet als kleuter, maar als schoolkind benadert, maar ook over het gebrek aan kennisoverdracht op de pabo op het gebied van de ontwikkeling van het jonge kind. Dit gemis wordt pijnlijk zichtbaar bij stagiaires en jonge leerkrachten.

We hebben in de afgelopen jaren meermaals contact gehad met Kamerleden en beleidsmedewerkers van het Ministerie. Dat heeft ertoe geleid, dat er inmiddels meer aandacht voor het jonge kind is gekomen, resulterend in afspraken in het vorige Regeerakkoord, maar we zijn er nog steeds niet gerust op dat dat kleuters en jonge schoolkinderen effectief ten goede gaat komen.

Met het oog op het volledig uitvoeren van het vorige regeerakkoord¹ en het opstellen van een nieuw akkoord brengen we drie punten onder uw aandacht.

1. Het volgen van de persoonlijke ontwikkeling van het jonge kind dient plaats te vinden door middel van observaties en kleutertoetsen die de psychologische en neurologische ontwikkeling volgen.
2. Pabo-differentiatie 'Jong Kind' – 'Ouder Kind'.
3. Directie en leerkrachten weer verantwoordelijk voor het onderwijs.

Ter informatie hechten we de brief aan, die de Tweede Kamer in de vorige regeerperiode cc van ons heeft ontvangen.

Ad 1. Uitsluitend gebruik van ontwikkelingspsychologische observaties en proeven

In het vorige regeerakkoord¹ stond:

'Binnen het leerlingvolgsysteem zullen er gedurende de kleuterperiode geen toetsen worden afgenomen'.

Deze zin lag in het verlengde van de motie van 5 november 2013², waarin de Tweede Kamer uitsprak dat toetsen bij kleuters niet verplicht is. Volgens het regeerakkoord zouden kleuters niet meer getoetst mogen worden en mogen scholen zelf bepalen op welke manier zij de vorderingen van deze leerlingen willen volgen. Dat wil zeggen dat gezien de voorgeschiedenis van de motie en het regeerakkoord bij kleuters geen statistisch genormeerde toetsen, maar slechts observaties en ontwikkelingspsychologisch genormeerde proeven afgenomen mogen worden en dat scholen zelf mogen bepalen hoe zij hun kleuters willen volgen in

¹ 'Vertrouwen in de toekomst'; denhaagfm.nl/wp-content/uploads/2017/10/Regeerakkoord2017-2021.pdf.

² www.tweedekamer.nl/kamerstukken/detail?id=2013Z20889&did=2013D43132.

hun ontwikkeling. Zie in de aangehechte brief, de punten 2-4. De WSK heeft hier samen met een aantal Onderwijsbonden protest tegen aangetekend, maar het gevaar is nog niet geweken.

U kunt die verplichting, die nooit zo bedoeld is, ongedaan maken in het kader van het nieuwe regeerakkoord.

We verzoeken u te bevorderen dat in het nieuwe regeerakkoord wordt vastgelegd dat voor de kleuters nog slechts observaties en ontwikkelingspsychologisch genormeerde proeven zijn toegestaan.

Meer in het algemeen pleiten wij voor het terugtrekken van de opdracht om kleuterobservatie-instrumenten te laten beoordelen door instanties die alleen met summatieve toetsen bekend zijn zoals de Expertgroep, het CvTE en het RCEC.

Ad 2. Pabo-differentiatie 'Jong Kind' – 'Ouder Kind'

In het vorige regeerakkoord¹ stond:

'We differentiëren in de lerarenopleidingen. Er komen specialisaties die zich richten op jongere en oudere [...] kinderen'.

Deze zin lag in het verlengde van de eerdergenoemde motie van 9 maart 2016² ('specifieke aandacht te geven aan [de] ontwikkelingsfase [van kleuters]'). De wet voor de nieuwe pabo is in voorbereiding. De WSK is daarbij betrokken.

Het doel van de pabo-differentiatie 'Jong Kind' – 'Ouder Kind' is dat stagiaires en beginnende onderbouwleerkrachten over enkele jaren weer op de hoogte zullen zijn van de psychologische ontwikkeling en de daarbij horende didactische benadering van peuter, kleuter en jong schoolkind.

Zie verder in de aangehechte brief, punt 5, wat wij daarover onlangs aan onze leden en volgers³ en aan de PO-Raad⁴ hebben geschreven.

We maken ons ernstig zorgen over de invulling van de differentiatie. Ons is bekend, dat er pabo's zijn die kleuters willen laten leren door middel van Directe Instructie. Deze methodiek is ongeschikt voor kleuters, met name omdat DI de psychologische ontwikkeling van het kind ontkent, terwijl die aantoonbaar wél bestaat.⁵ We voelen ons hierin zeer gesteund door een opiniestuk van 502 Vlaamse collega's van onze pabo-docenten.⁶

We verzoeken u te bevorderen dat de pabo-differentiatie 'Jong Kind' – 'Ouder Kind' opnieuw in het regeerakkoord zal staan, en wel met uitdrukkelijke vermelding van de psychologische ontwikkeling van het kind volgens 'oudere peuter → kleuter → jong schoolkind' als uitgangspunt.

Ad 3. Directie en leerkrachten weer verantwoordelijk voor het onderwijs

Op dit ogenblik zijn niet de schooldirectie en leerkrachten verantwoordelijk voor de kwaliteit van het onderwijs aan hun school, maar hun schoolbestuur. Wij zien daar al vele jaren ten minste twee ongunstige effecten van:

a. Het niet hebben van de eindverantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het onderwijs werkt demotiverend. Dat doet leerkrachten het onderwijs voortijdig verlaten, waardoor het lerarentekort nog verder oploopt.

³ Schrijven aan onze leden en volgers van 15 januari 2021: <https://www.wsk-kleuteronderwijs.nl/nieuws/kerngedachtes-van-de-wsk-over-de-pabo/>.

⁴ Brief aan de PO-Raad van 18 februari 2021: <https://www.wsk-kleuteronderwijs.nl/wp-content/uploads/2021/02/2021-02-18-Reactie-van-WSK-op-advies-van-po-raad-over-differentiatie-pdf.pdf>.

⁵ Verder:

a. Volgens ons dient de ontwikkeling centraal te staan in het onderwijs aan kleuters, maar in DI staat de inbreng van de leerkracht centraal.

b. Goed kleuteronderwijs volgt de kleuter in zijn ontwikkeling en kan daarom niet plaatsvinden aan de hand van een vaste lesopbouw of een vast lesplan. Die werkwijze gaat geheel voorbij aan het deels nog magisch denken van kleuters.

⁶ 'Directe instructie zaligmakend? Een opiniestuk van 502 Vlaamse lerarenopleiders'; <https://duurzaamonderwijs.com/2020/05/30/directe-instructie-zaligmakend-een-opiniestuk-van-502-vlaamse-lerarenopleiders/>.

b. Via de schoolbesturen⁷ worden allerlei ideeën en methodes ingevoerd, waarvan leerkrachten, zeker die in de kleutergroepen en in groep 3, in praktisch opzicht ervaren en in theoretisch opzicht weten dat ze onhoudbaar zijn, omdat ze voor kleuters en andere jonge kinderen feitelijk averechts werken.

We verzoeken u te bevorderen dat directie en leerkrachten van basisscholen weer verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van het onderwijs. Het schoolbestuur heeft een controlerende functie.

Ons is bekend dat er in kringen van onderwijskundigen en pabo-docenten verzet is tegen de pabo-differentiatie rond de psychologische ontwikkeling van het kind. Het gaat hier in hoofdzaak om theorie versus praktijk.

De ervaring van de WSK is dat er sinds de oprichting van de pabo in 1985 heel veel specifieke kennis van het kleuteronderwijs en de bijbehorende ontwikkeling van de kleuter is verdwenen. De kleuter werd steeds meer gezien en benaderd als jong schoolkind, dus ook alsof hij op dezelfde manier zou leren als een jong schoolkind. De leerkrachten die met kleuters werken, constateren dat die theorie niet overeenkomt met de praktijk. De WSK pleit daarom voor ontwikkelingvolgend kleuteronderwijs dat is gebaseerd op met feiten aangetoonde wetenschap. Bovendien verzoeken wij u met klem om bij het raadplegen van deskundigen eerst en vooral de deskundigen uit de praktijk, in dit geval dus de onderbouwleerkrachten, aan het woord te laten.

Wij lichten deze punten graag persoonlijk of telefonisch bij u toe.
Met vriendelijke groeten,

de kerngroep van de WSK⁸

---

⁷ Volgens ons doen de schoolbesturen nuttig werk en zouden ze zich optimaal voor het onderwijs inzetten indien ze zich niet met de inhoud en de didactiek van het onderwijs zouden bezighouden, maar bijvoorbeeld wel de eindverantwoordelijkheid houden voor de begroting van de scholen in hun organisatie. Ook dient volgens ons het behoud van de identiteit van een school onder de verantwoordelijkheid van een schoolbestuur te blijven vallen.

⁸ De WSK telt op dit ogenblik 4.954 leden; we groeien nog dagelijks.